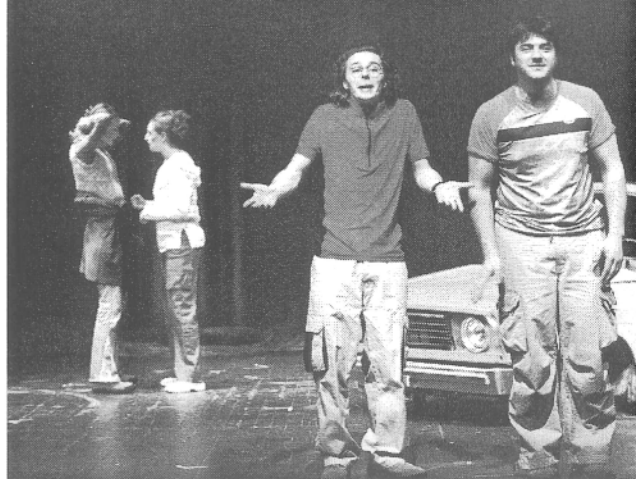

Tea Gjergjizi

URBANA ZABAVA U KEREMPUHU

Kada je u subotu navečer mnogi hrvatski kulturnjak pohodio Nymanov koncert u Lisinskom ja sam se obrela u Kerempuhu na izvedbi Greenhornovih *Mimoilazišta*. Iako to nije bilo niti najmanje *in*, nimalo *Cosmo* također, tako hladnokrvno zaobići veličanstveni kulturni događaj u našem malom gradu, ja sam odlučno sama krenula na predstavu. Uglavnom nisam požalila i osim stvarno nesnosne vrućine koja je predstavi, iz moje perspektive zadnjeg reda balkona, dala pomalo tropski prizvuk, *Mimoilazišta* su se pokazala kao pristojan subotnji izlazak za sve koji su se odlučili doći. Predstava od dobra dva sata s koje publika izlazi tek po završetku i to dobre volje definitivno je postigla uspjeh. Činjenica da je dvorana bila prepuna razmahanih fanova *reperske* grupe *Tram 11* ili da su dvije jako ozbiljne gospođe izašle u prvom dijelu - pokazuje živost ove predstave koja u gledalaca izaziva reakciju i koju zasigurno nitko ne može prespavati što se u našim kazalištima često događa. Sve ovo može zvučati kao podilaženje širokim masama da *Mimoilazišta* nisu uspjela nadići puku *šala-pjesma-šala* kategoriju i doseći razinu urbane kulture i progovoriti o mnogočemu što nas se itekako tiče - samoći i potrebi susreta s drugim, traženju smisla u onom jedinom valu koji čeka pravu dasku i čovjeka na njoj, smislu i odnosu prema sredini u kojoj živimo, ljubavi prema ljudima i zemlji... Samim tim izdvojili su se u jednu, u nas, rijetko viđenu i ugroženu vrstu: pokušaj da na moderan način, tehnikom suvremenog teatra ("akcionim filmom za pozornicu" kako je to Stephen Greenhorn nazvao) kažu nešto pozitivno i zabavno. Bez pretenzija da promjene koncepciju kazališta ili vaš osobni pogled na svijet *Mimoilazišta* će vas zabaviti, ali ne i zaglupiti - što se obično pripisuje "pukoj" zabavi. Iako se to često čini nemogućim spojem, nečim za

Kako taj kvarc strpaju u sat? Tamara Garbajs, Anita Matić, Mario Mirković, Goran Navojec, *Mimoilazišta* 2001.

čim su tragali pa odustali drevni alkemičari, s vremena na vrijeme uvijek nas netko podsjeti svojim uradkom da su velike stvari doduše jednostavne, ali ne i glupe. Čini se da su se, nakon cijele epohe u kojoj smo se prvo uguravali u svakakve i svačije koncepte, pa zatim do sita nagledali *krvi* i *sperme* u moru totalne etičke relativnosti počeli pojavljivati maleni otočići koji u svom prikazu stvarnosti plijene pozitivnom energijom. *Mimoilazišta* su definitivno jedan od tih zlatnih grumena - kroz sav humor i suze u ovom tekstu, sve likove i dramske situacije provučena je fina mreža smisla, jednog zrelog i optimističnog svjetonazora, a Škotska je toliko svojim duhom konkretna i prisutna da je potrebno podsjetiti se da ste je posjetili samo čitajući odnosno gledajući na sceni Kerempuha (o sličnostima sa nama i prepoznavanjima da i ne govorimo). Gluma i neposrednost Gorana Navojeca kao Briana, Tarika Filipovića koji vas u nekim od brojnih uloga koje igra zavede svojom sigurnošću, precizna i svježja igra Anite Matić koja također igra različite uloge ili igra Maria Mirkovića kao Alexa - upravo su aduti predstave kojoj glazba *Tram 11* daje pravi ritam i svoj zagrebački kontekst cijeloj stvari.

Ne mogu reći da je ovo genijalna predstava, da je sve to savršen mehanizam (jer mi se čini da ima "tehničkih" nedovršenosti kao na primjer izvedba promjena, ili nedostatak dramaturga ili *Tram 11* koji je na početku duhovito upotrijebljen za igranje na sceni ali je kasnije "zaboravljen" pa je ostao samo kao ilustrator radnje svojim songovima) briljantnih kreacija (glumci su ipak neujednačeni), ali tamo na toj sceni, između tih ljudi, teksta i publike dogodio se onaj čarobni *klik*. *Klik* koji se ne da štreberski izanalizirati, povlađivački

opjevati, zavidno opovrgnuti, koji je tako teško opisati, a čak jednostavno osjetiti u mraku publike. S pojavama kao što su Greenhornova *Mimoilazišta* teatar se vraća čovjeku koji sjeda napet i užurban između sendviča i griznje savjesti što ga je pojeo, a ustaje opušten i zavjerenički namiješen kao da je gledao sebi blisku panoramu, panoramu koja se sastoji i od tužnog i ružnog ali i radosnog i lijepog, teško uhvatljivu na sceni. E pa kad je uhvatite, ne gubeći život iz vida, glumeći, pišući, gledajući, makar i na tren, to je *klik*. Ekipa *Mimoilazišta* ga je prepoznala, uhvatila i prosljedila.

Stephen Greenhorn *Mimoilazišta*

Alex živi u učmalom mjestu Motherwellu (zapadna Škotska, dvadeset sedam tisuća i jedan stanovnik, poznat po osvajanju kupa i industriji) kraj velikog grada. Radi u prodavaonici sportske opreme i dobiva od svog ludog gazde Binksa (koji govori s nevidljivim bratom Ronom i ima tikove) otkaz jer su ga napali i orobili mu dućan. Izubijan i bijesan ukrade iz trgovine dasku za daskanje, gazdi najdražu stvar koja "nije na prodaju". Zajedno s prijateljem Brianom krene prema najsjevernijom točki škotske gradu Tursou, (BRIAN: *Je na sjeveru, slijedeća stanica Island*) gdje su najbolji valovi i gdje se *ta daska valjda može dobro prodati*. No, zbog vrlo moguće potjere ludog gazde, neće ići glavnim nego sporednim cestama. Uzevši Ladu od Brianova brata (*brat me bu ubil*) putuju tako, s daskom umotanom u plastične vreće za smeće (*da se ne smoči... od kiselih kiša...*) i privezanom na krov, po škotskim brdima dva putnika. Nervozni, poduzetni i dinamični Alex i smireni, "trpeći", optimistični dobrohotni Brian putuju svojom zemljom, i upoznaju je. Putuju specifičnim, jednosmjernim cestama koje imaju mimoilazišta - proširenja na cesti na kojima bi se automobili trebali mimoići. Tako oni putem susreću i mimoilaze najrazličitije zanimljive likove: Diesel, putnik novog doba koji ih nahrani i prvi puta popravi auto, djevojku Mirren, koja nastavi put s njima, kanadanku Ionu i njezinog supruga Francuza Sergeja *koji se razumije u automobile* pa im popravi i uredi Ladu tako da *brat me bu*

definitivno ubil, ili Oblikovatelja koji se razumije i u daske i u trenutak. Svaki lik susreću u njemu primjerenom okolišu (jezera, planina, selo s tulumom...) i od svakog nešto nauče ili dobiju. Nauče: kako se mimoilaziti odnosno kako se susresti, shvate što je to prijateljstvo ili kako reći *prekrasno* na ukrajinskom (Alex) ako ne možeš na svojem vlastitom jeziku. I kako se život treba prihvatiti. Nauče da postoji savršeni val za svaku dasku i savršeni čovjek za svaki trenutak. Njihov put postaje metafora potrage za Gralom. Jer, kako kaže Oblikovatelj, *čovjek koji ne zna za čim traga obično trga za samim sobom*.

Kada ih na kraju u Tursou (u kojem sretnu Oblikovatelja i pomognu jednoj osobi da pronađe svoju dasku i svoj val ali je ne uspiju prodati) pronađe ludi gazda (nakon brojnih komičkih pomaknutih likova koje susreće u svojoj potrazi *za dvojicom u ladi s daskom na krovu*), unatoč prijatnji pištoljem strada samo Lada (*bar sad brat ne bu videl farbu*). No, otkrije se tajna daske i njezine vrijednosti a dečki imaju pravo na novi početak. Alex, napokon izrekavši riječ *prekrasno* na vlastitom jeziku, prihativši vlastito pravo na ljepotu i ljubav, kreće dalje na put s Mirren. Brian ostaje. Našavši svoj poziv - oblikovateljev šegrt - može se zaustaviti jer je pronašao ono što je tražio.

Mimoilazišta su objavljena u *Antologiji suvremene škotske drame* u izboru Iana Browna a knjiga je pomovirana na Tjednu škotske drame u Zagrebu (od 14-19. 03. 1999. u Zagrebačkom kazalištu mladih u organizaciji Hrvatskog centra ITI-UNESCO). Uz Iana Browna iz Edinburgha, na Tjednu je sudjelovao i Stephen Greenhorn iz Glasgowa koji je i održao predavanje "Suvremeni škotski pisac - između škotstva i scene". Nina Kleflin je režirala koncertnu izvedbu teksta *Mimoilazišta*.

Zanimljivost ove drame nije samo u tome što funkcionira kao *road movie*, akcioni film ceste, za pozornicu i što u njoj prepoznajemo vlastite potrebe i potrage nego nam i doista zvuči blisko. Dramu je u zagrebački sleng prevela Ksenija Horvat, a za "odomaćenje" psovki i ujednčenost slenga zadužen je bio Milko Valent.